

3/97

cena 15,-

ZVAMENÍ DOBY

NEJLEPŠÍ SUVENÝR
Z JERUZALÉMA

NEJLEPŠÍ SUVENÝR Z JERUZALÉMA

S posvátným vzrušením stojím u nejznámější a nejvíce fotografované zdi na světě. Berlínská zeď je odstraněna, čínská zeď se ukazuje turistům jako kuriozita zašlé historie. Zeď ve starém Jeruzalémě zvaná „zeď nářků“ je místem pro Židy stále posvátným a pro křesťana místem, kde se svými prsty může dotýkat splnění Ježíšových prorockých slov. Je to nejpůsobivější místo světových dějin.

Svědkové minulosti

Při prohlídce zbytků chrámového prostoru v Jeruzalémě nás ohromí tři věci. Nejprve – jsme ohromeni tím, že to, co se nám zdálo být nekonečně vzdálenou historií, zde stojí před námi jako skutečnost. Vpravo od zdi nářků archeologové vyčistili další úsek zdi, jež podepírá chrámovou plošinu, a my máme dojem, jako by vojska tří římských legií odešla teprve včera. V onom roce 70 po Kr., kdy Římané dobyli Jeruzalém a rozbořili chrám, se vojáci pustili i do západní zdi. Tu začal stavět Herodes Veliký v roce 19 př. Kr., aby rozšířil vrchol hory Moria, na které stál chrám. Vidíme desítky obrovských kamenů velikosti 1 x 1 m (i větší), jak dopadly na velké kamenné desky, jimiž byla vydlážděna cesta kolem zdi. Desky se lámaly a bortily.

Jdeme na prohlídku chodby. Vede v podzemí kolem základů celé této západní zdi, která má délku 490 metrů. Byla zpřístupněna teprve v r. 1996. Scházíme do obrovského labyrintu schodišť a místností. Ty byly součástí mostu, kterým se vcházelo na chrámové nádvoří. Mladý izraelský průvodce s velkým zápalem vypráví o historii chrámu. V jedné místnosti upozorňuje na začouzený strop – stopy po požáru, který založili Římané.

Kamenné bloky

Sestupujeme ještě hlouběji. Ve sporém světle žárovek užasle hledíme na dva obrovité kamenné blo-

ky ve stěně. „Ten větší,“ říká průvodce, „má délku 13 m, výšku 2,5 m a váží 550 tun. Nikdo neví, jakým způsobem je tam stavitelé mohli dopravit a uložit na místo. Mnozí věří, že to udělali andělé. Inženýři říkají, že nějak využili spádu krajiny.“

Ohromen si uvědomuji, že stojím na místě, kde se pravděpodobně odehrála rozmluva mezi Ježíšem a učedníky popsaná v evangeliu Markově: „*Mistře, pohled, jaké kameny...*“ (Mk 13,1)

Je nutné si uvědomit, že z doby Ježíšovy se v Jeruzalémě nezachovala téměř žádná jiná stavba, o které by se dalo říci: „*Na to se díval Ježíš*“ – jen tato zeď kolem chrámového prostranství. Ostatní stavby (kostely) jsou sice spojovány s událostmi z Ježíšova působení, byly však postaveny většinou v době křížových výprav ve 12. stol po Kr. a později.

Naplněné proroctví

V určitém úseku chodby se nachází bod, jenž je nejbližší místu, kde byla v chrámu svatyně svatých. Jsme upozorněni na zvláštní jev. Na celém povrchu chrámové hory není žádný pramen vody. Přesto na tomto místě můžeme vidět, že skála je vlhká – díky prosakující vodě. Mladý průvodce s pohnutím v hlase říká: „*To hora Moria pláče pro zničený chrám...*“

*Stále mi v mysli zní Ježíšova slova:
„Nezůstane zde kámen na kameni...“
Nezůstal.*

Zde pociťuji druhé ohromení. Ohromení nad Ježíšovým naplněným prorockým slovem. Když mu učedníci s velkou národní hrdostí ukazovali ty obrovské stavby, kamenné kvádry a krásný chrám, užasli nad Ježíšovou reakcí: „*Obdivujete ty velké stavby? Nezůstane z nich kámen na kameni. Všechno bude rozmetáno.*“ (Mk 13,2) Ne hora Moria, ale Ježíš plakal nad Jeruzalémem – nad hrůzami, které dolehly na jeho obyvatele. Plakal nad jejich tvrdým srdcem (L 19,41).

To potvrzuje i známý žid, který se později přidal na stranu Římanů, proslulý autor Války židovské, Josephus Flavius, když praví: „*Jeruzalém byl zničen zevnitř. První chrám padl pro modloslužbu lidu,*

druhý pro nenávisť mezi skupinami ve městě.“ Zkáza chrámu v r. 70 byla strašlivou odplatou Římanů za židovské povstání proti jejich okupaci Izraele. Byla také největší pohromou v jejich dějinách. V Talmudu nacházíme pozoruhodnou zprávu o jistém rabim jménem Akiva, který ve chvíli, kdy

všichni plakali nad troskami chrámu, se usmíval. Když mu to vyčítali, odpověděl: „*Jestliže Hospodin splnil své hrozby, je to důkaz, že splní i svá zaslíbení.*“

Mladá křesťanská církev v Jeruzalémě byla na tuto katastrofu připravena díky apoštolu Pavlovi a jeho listu Židům. V něm obrátil jejich pozornost od tohoto pozemského chrámu k nebesům. Zde, v tomto jeruzalémském chrámu byl prostředníkem mezi člověkem a Bohem velekněz. Pavel sice říká, že máme velekněze, Ježíše Krista, ale v nebesích. On je přítomen za nás před Boží tváří (Žd 9,24).

Nezůstal kámen na kameni

Zkáza chrámu potvrdila epochální nástup nového způsobu bohoslužby, jak o ní hovořil Ježíš se Samaritánkou: „... přichází hodina, kdy nebudete ctít Otce ani na této hoře, ani v Jeruzalémě... Ale ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě...“ (J 4,21.23)

Nyní jdeme přímo po chrámové ploše. Ze samotného chrámu nezůstal jediný kámen. Tuto posvátnou budovu Římané zcela zničili. Stále mi v mysli zní Ježíšova slova: „*Nezůstane zde kámen na kameni...*“ Nezůstal.

Za zády máme bílomodrý skalní chrám se zářící zlatou kopulí. V 17. století ho nechal postavit Kalif

Abd el Malik. Před námi, mezi tújemi a stromy, je vidět další mohamedánská mešita Al-Aksa. Izraelští archeologové soudí, že chrám stál v prostoru mezi nimi. Potvrdit to nelze. Arabové nepřipustí, aby se na této ploše prováděly jakékoli výkopy.

Jak nyní nemyslet na to, že Ježíš spojil předpověď zkázy chrámu s koncem dějin a svým druhým příchodem? Učedníci, plní vzrušení, které vyvolala jeho slova o zkáze chrámu, se ho ptají: „*Jaká budou znamení, že se to stane, a jaká znamení tvého příchodu a konce světa?*“ (Mk 13,4) Budeme-li číst jeho odpověď, můžeme ve světle jeho slov přemýšlet také o naší době.

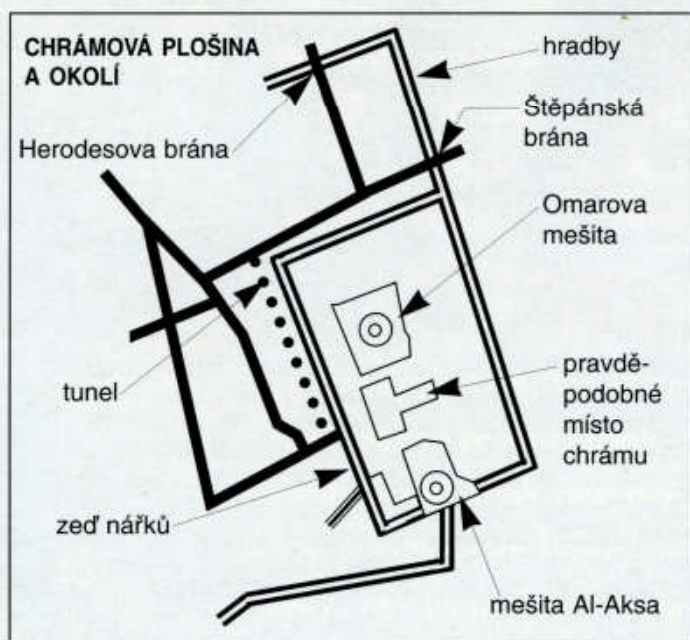
Vyznavači různých ideologií stavěli v našem století své chrámy, kde uctívali rozum, kolektivní vlastnictví, politickou stranu, volný trh, trvalý růst blahobytu. Všechno se otřásá: „*Nezůstane tu kámen na kameni...*“

Ten nejlepší suvenýr

Musíme se loučit s tímto jedinečným místem světových dějin. Ohlížím se zpátky, ještě jeden pohled. Tam, kde kdysi stála gigantická stavba chrámu, je prázdné. Vedle stojí jiné stavby. To prázdné místo však přímo křičí: „*Pamatujte, všim bude pohnuto, aby se ukázalo to, co je nepohybné.*“ (Žd 12,27)

Co je nepohnutelné? Zbytky jeruzalémského chrámu dokazují, že je to Ježíšovo slovo. Toto poznání je ten nejlepší suvenýr, jaký si z Jeruzaléma můžete odvézt.

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

Kronika 20. století

Zaděláno na další
válku

str. 12

Zdraví

Nová síla
na naší vidličce

str. 16

Bůh má pro každého z nás určité poslání

Rozhovor
s Petrem Šklrou

str. 20

O tobě a o mně aneb

Jak to na této zemi
spolu vydržet

str. 24

ZNAMENÍ DOBY - křesťanský pohled na svět. Ročník 29, číslo 3/1997. Vydává a objednávky přijímá Advent-Orion s. r. o., vydavatelství a nakladatelství, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec, tel. objednávky 325528, redakce 90034532, fax 325165. Šéfredaktor Ing. Peter Polaško. Jazyková redakce Ivo Racek. Tiskne Naše vojsko Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jednoho výtisku Kč 15,-. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Registrační značka MK ČR F 5077. ISSN 0231-6439. Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95 ze dne 3. 2. 1995.

FOTO MICHAEL PHOTOMARK

ŠTĚSTÍ JAK JE NALÉZT?

Možná máme pocit, že štěstí je něco, co je někde mimo nás, a jde jen o to, aby se nás přidrželo. Samozřejmě, že události a věci kolem nás mohou učinit šťastnými. Peníze – bez nich je to špatné. Dobré počasí nás více uspokojí než nevlídné. Vydařená práce přináší radost a uspokojení. A jsou ještě další věci přicházející z vnějšku, které nám mohou přinést „štěstí“. Otázka zní, zdali nás mohou udělat trvale šťastnými. Tedy ne těmi, kteří mají štěstí, ale kteří jsou šťastní.

ŠTĚSTÍ

JAK JE NALÉZT?

Zatímco my zaměřujeme pozornost na věci kolem nás, Ježíš zaměřuje v této souvislosti naši pozornost do nás. Ne pouze a hlavně vnější věci nás činí šťastnými. To, co z nás činí šťastné lidi, je náš vnitřní postoj, naše přesvědčení, naše vyváženost atd.

Ježíš, když chodil po naší zemi, činil lidi šťastnými. Uzdravoval, nasycoval, pomáhal – co víc lidé potřebovali? A přesto, když se kolem něho shlukly zástupy a lidé se domnívali, že opět učiní něco úžasného a dobrého, Ježíš jim nedal ani najíst, ani nikoho z nich neuzdravil, ale vysvětloval, co učiní člověka šťastným: „*Šťastní jsou ti, kteří jsou pokorní, neboť jejich je království nebeské. Šťastní jsou ti, kteří pláčou, neboť oni budou potěšeni. Šťastní jsou ti, kteří jsou tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví. Šťastní jsou ti, kteří hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni. Šťastní jsou milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství. Šťastní jsou ti, kdo mají čisté srdce, neboť oni uží Boha. Šťastní jsou ti, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími. Šťastní jsou ti, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.*“ (Viz Mt 5,3-10.)

Blahoslavení pokorní...

Ježíš říká: „Blaze tomu, kdo je pokorný, neboť jeho je království nebeské.“ Pozornost posluchačů – co se našeho štěstí týká – obrací ne mimo nás, ale do nás, do našeho nitra. Šťastný budeš, když – mimo jiné – budeš pokorný.

Je pravda, že se nám to může zdát divné, že to nelichotí našim schopnostem, které – jak se můžeme domnívat – nás učiní šťastnými; neživí to naše ctižádostivé naděje. Avšak k tomu, aby člověk mohl být vnitřně šťastný, potřebuje být také pokorný. Opak této vlastnosti je totiž pýcha, nadřazenost, touha vyniknout – prostě být vidět. Ale to dá mnoho práce a spíše nás to stravuje. Ono totiž stále hlídat, aby ten druhý v nás viděl to, co my chceme, aby v nás viděl, je značně náročné. Takový člověk je v pod-

statě nešťastný, protože není nikdy dost dobře „doceněn“, nikdy nemá to správné, jemu odpovídající místo a zařazení ve společnosti. Ti druzí totiž nechápou, jak on je přece... přece ten nejvhodnější.

Pokorný člověk není „ten poslední tam někde vzadu“, ale je to člověk, který zná svoji hodnotu. Vedle toho však zná také hodnotu těch druhých. Ví, že je potřebuje, ví, že tady má určité místo – i když ne vždy to první, a uvědomuje si i svoje nedostatky. A protože si je uvědomuje, může na nich pracovat, nechat na nich pracovat i jiné, nechat pracovat na sobě také Boha. A tím roste. Roste, i když zůstává pokorný. A růst, ten přináší i uspokojení.

Blahoslavení plačící...

Blahoslavení – neboli šťastní – jsou plačící, protože oni budou potěšeni. No, to snad ne! Pláč je přece průvodní projev neštěstí. Maximálně jsme ochotní připustit, že to je důsledek štěstí – a potom, jak se říká, se „pláče radostí“... Ale Ježíš to zde podává jako cestu ke šťastnému životu.

Šťastný je ten, kdo dokáže mít lítost, (a v kontextu všech rad Ježíše o štěstí) lítost nad sebou samým, nad tím, co jsme neudělali dobře, nad svojí chybou. Uznat – „Já jsem chybil“, je mnohdy těžké, jakoby ponižující, ale zároveň je to nesmírně osvobozující. Nehledat chybu pouze někde mimo mne, ale ve mně – to není jednoduché, ale může to být počátek změny k lepšímu. Uvědomit si a přiznat – Bible říká, „přijít sám k sobě“ – nebo začít

Ne pouze a hlavně vnější věci nás činí šťastnými.

od sebe, to je cesta k tomu, abych mohl být šťastný.

Za prvé dělám tečku za hledáním viníka, za nespokojeností – v čem a v kom je chyba, a docházím k důvodu, k příčině. Ano, je to tak, vidím i svůj podíl – a to je osvobozující.

Za druhé – mohu teď hledat odpuštění a smíření u lidí i u Boha. A Ježíš říká, že nezůstaneme nevyslyšeni, ale budeme potěšeni. Smíření přináší radost.

A za třetí? Můžeme začít znovu a jinak. Nový začátek, nová možnost přináší novou naději. A člověk, který má naději, tomu je dobře, ten je šťastný.

Blahoslavení tiší...

Blahoslavení – neboli šťastní – jsou ti, kteří jsou tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví. Je jasné, že představa tichého, ušlápnutého, pasivního člověka vzbuzuje spíše útrpnost až pohrdání, než cokoli, co je spojeno se štěstím. Takový člověk je někdo, kdo se nehodí do dnešní doby. Dnes je třeba průbojnosti, razantnosti a zviditelnění sebe sama. Být trpělivým a mírným – to nejsou vlastnosti, kterých by si lidé právě vážili.

A přesto. Ježíš to myslí vážně. Tichý člověk – to není ušlápnutý, zakřiknutý, pasivní jedinec, útrpně snášející všechno, co přijde. To je člověk, který je oproštěn od panovačnosti, sobectví a pýchy, to je člověk, který není v neustálé vzpouře proti všemu a všem, to je člověk, který nežije v neustálé nespokojenosti se vším a s každým, a není neustále kriticky naladěný. Lidé takto se projevující jsou sice viditelní, ale obávám se, že jednak ne šťastní, a jednak právě takoví vzbuzují útrpnost.

Ježíš říká: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorného srdce.“

Vstupujeme-li do nového dne, nedovolme, aby sobectví, nevraživost a kritika ovládaly naše srdce. Nesnažme se za každou cenu prosazovat a strhávat na sebe pozornost druhých. Zkusme nejdříve naslouchat a vnímat toho druhého, zkusme více vážit slova a uznat, že i ten druhý může mít pravdu. Zkusme si postavit laťku života tak vysoko, abychom na ni mohli dosáhnout, a přitom nemuseli likvidovat všechno a všechny kolem sebe. Zkusme posloužit i jiným a spokojit se s možnostmi, které momentálně máme. Zkusme dnes naši tichost, laskavost a klid vnést do rodiny, do vztahů, jednání atd.

Večer hodnotíme. Věřím tomu, že budeme tam někde uvnitř cítit uspokojení a klid. Možná, že to bude stát i sebezapření, ale rozhodně to bude stát za to. Ježíš, který nás k takovému štěstí vede, je nám nejenom příkladem, ale i zdrojem pomoci a síly.

Blahoslavení, kteří hladovějí a žízní po spravedlnosti...

Otvírám Bibli a čtu: „Blahoslavení, neboli šťastní, kteří žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.“

„Lidé, kteří touží po spravedlnosti, a to dokonce tak, že až pláčí, ti těžko asi budou šťastní – spíše nešťastní. Spravedlnost totiž není – neexistuje. Jsme pouze lidé,“ prohlásíme po přečtení těchto slov Ježíše Krista. A tak – je to rada vedoucí ke šťastnému životu, nebo spíše k pláči nad nemožností spravedlnost najít?

Nový začátek, nová možnost přináší novou naději. A člověk, který má naději, tomu je dobře, ten je šťastný.

Ježíš nás však nevybízí k nalezení vnější spravedlnosti, on nás vede k hledání obnovy sama sebe. Hledání, jak být spravedlivý, jak zlikvidovat nespravedlnost, nečestnost, špatnost v sobě. Ne u druhých lidí, ale v sobě! Pravda je, že to je to těžší. Ukázat na druhého? Proč ne. Ale uvědomit si a hledat, přímo bytostně hledat, hladovět, žíznit po tom, abych já byl spravedlivé povahy, abych já byl zbaven negací – to už je těžší. Dokáží to? Těžko. Ale Ježíš to dokáže, v nás to dokáže. On je schopen a ochoten naplnit tuto naši touhu. On je ochoten nám vše odpustit, zbavit nás zatíženého svědomí, nasměrovat nás jinak a nově. Nasměrovat nás k tomu svojí mocí a svým příkladem. On je spravedlivý a může tuto svoji spravedlnost dávat i nám.

Když zkoušíme být jiní, protože jsme nešťastní z našeho charakteru, z našeho přístupu k ostatním, tak je to nesmírně těžké. Hledáme spravedlnost, ale nenacházíme ji, protože si uvědomujeme, že ani my sami nejsme bez chyby. A chceme být lepší, usilujeme o to, snažíme se o to – a... Je to lepší... o něco... snad... A potom přijde vypjatý okamžik... A je to stejné, jako to bylo – nebo téměř stejné.

Ježíš však říká: „Kdo hledá, nalézá.“ Bude nasycen ten, kdo opravdu touží, protože on, Ježíš, mu chce pomoci.

FOTO MICHAEL PHOTOBANK

Blahoslavení milosrdní...

Je to pravda, že milosrdní, slitovní, soucitní, odpouštějící, laskaví – jsou šťastní? Neznám váš názor, ale osobně jsem přesvědčen, že tomu tak je. Možná, že takového člověka někdo nazve naivním snílkem, ale takový člověk není ani snílek ani naivní – on je šťastný. Jak to mohu tvrdit? Takový člověk totiž sklízí to, co zasel. A co zasívá? No, jestliže je milosrdný, soucitný, laskavý, odpouštějící – potom kolem sebe zasévá dobrou atmosféru, prolamuje ledy, budí úsměvy, likviduje zlo, navozuje dobrou náladu a pohodu. A protože on žije uprostřed toho, co rozsíval, tak se mu to vrací zpátky. Šíříme-li negace, žijeme uprostřed negací. Šíříme-li dobré, žijeme, nebo je alespoň vysoce pravděpodobné, že budeme žít, uprostřed dobrého. No a žít uprostřed dobrého přináší pohodu – a tím se kruh uzavírá.

Být milosrdným v této souvislosti neznamena pouze vlastnost – „Ano, já jsem milosrdný, protože já to tak cítím“, ale je to činnost. Ne: „Já to tak vnímám“, ale: „Já takový jsem“.

Jestliže takový člověk zaslechne někoho volat o pomoc, potom se neptá, zda ten někdo je hoden

jeho pomoci, ale ptá se, jak by mu mohl prospět. Milosrdní jsou ti, kteří projevují soucit s chudými, trpícími a utlačovanými. Někteří naši bližní mohou být nešťastní, zatrpklí, nevěřící ničemu a nikomu, ani sami sobě. Laskavá slova, soucitné jednání a výraz uznání může být pro takové lidi něčím, co jim ulehčí. A potom toto štěstí vnímá jak příjemce takového jednání, tak ten, kdo takto jedná. Tady opravdu platí – „Co rozsíváte, budete sklízet“.

Blahoslavení čistého srdce...

Bible říká: „Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha.“ Čistota srdce, čistota myšlení – to je to, co mám na mysli. Určitě všichni věnujeme čistotě svého zevnějšku dostatečnou pozornost. Vždyť přece zevnějškem reprezentujeme. Lidé nás vnímají přes náš zevnějšek. Ano, je to tak. Ale nás nereprezentuje pouze náš zevnějšek, ale také naše slova, náš charakter, naše povaha. Věnujeme také čistotě našeho srdce a myšlení takovou pozornost jako našemu zevnějšku?

Když dbáme o svůj zevnějšek, někdy si nevšimneme skvrn na našem srdci a myšlení. Skvrn, které zanechává zloba, sobectví atd. Žel, že si toho všimnou druzí. Ono se to totiž nedá skrýt. Ne nadarmo se říká, že „co na srdci, to na jazyku“. Ale uznejte sami – to je špatná reprezentace.

Ježíš říká: „Blaze tomu, kdo je čistého srdce.“ A čisté srdce, to není pouze čistota od hrubé nečistoty, nějaké neslušnosti, nemravnosti, vulgárních výrazů. Čisté srdce, to je také čistota úmyslů, pohnutek, odstranění pýchy, sobectví, je to pokora, nezištnost, skromnost atd. A věřte, že to je něco, co i jiní dokáží ocenit.

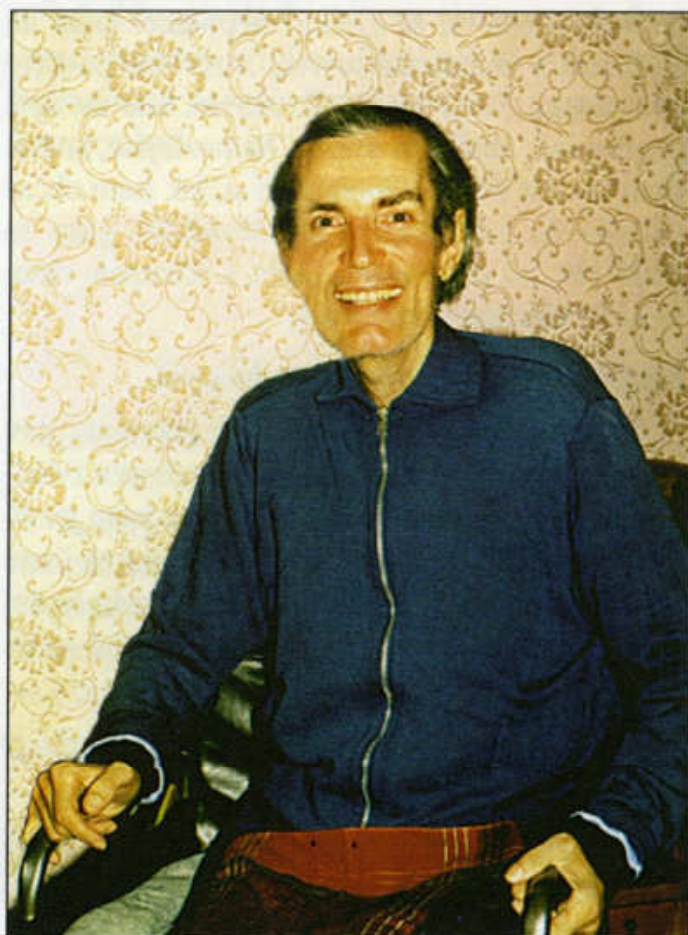
Když budete přemýšlet, jak vylepšit svůj image, nepochybně do této vylepšovací kúry zahrnout také vyčištění a upravení svého srdce, svých pohnutek, svých úmyslů. To ne pouze pro reprezentaci, ale také pro svůj vnitřní klid, svoje štěstí a svoji pohodu. Ono totiž to dobré, které „vydávám“, obohacuje ne pouze všechny v okolí, ale i nás samotné.

Když se budeš příště zhlížet v zrcadle, jestli je vše tak, jak má být, udělej si čas zhlížet se také v radách Ježíše Krista – v Bibli, jestli i ve tvém nitru je všechno tak, jak má být.

JAN DYMÁČEK

JAK JÁN LEŠTÁK Z BADÍNA NAŠEL LÁSKU, KTERÁ NEZKLAME...

Nedaleko Banské Bystrice leží Badín. V této obci s 2000 obyvateli žije i Ján Lešták. Tohoto muže vám chceme nyní představit.

Jendo, ti, kteří tě znají, vědí o tobě především to, že patříš mezi lidi těžce zdravotně postižené. Mohl bys nám něco říci o nemoci, kterou trpíš, a o příčině tvých zdravotních problémů?

Moji diagnózu nazývají lékaři „dystrophia musculorum progressiva“. Jelikož jde o onemocnění, jež se tak často nevyskytuje, pokusím se o něm říci trochu víc. Je to degenerativní onemocnění svalstva. To u člověka postupně slábne a časem dokonce zaniká. Proto dochází k neschopnosti ovládat končetiny, samostatně se pohybovat, vykonávat základní tělesné úkony. Člověk se časem stává bezvládným a je odkázán na pomoc ošetřovatele. Podle současné odborné literatury se jedná o dědičnou vadu, která se dědí jako recesivní porucha chromozomu X. Touto nemocí mohou onemocnět jenom muži. U žen zůstává choroba bez příznaků, přenášejí však nemoc na další pokolení.

To se projevilo i ve tvém případě. Víš, že jsi měl bratra, který trpěl stejnou nemocí, a tvoje dvě

sestry žádné příznaky nemají. Jedna z nich se o tebe vytrvale stará téměř dvacet let.

Ano, v rodině jsme vlastně čtyři sourozenci. U mých sester se nenašly žádné příznaky této nemoci, ale starší bratr měl stejné problémy jako já. Postupně mu atrofovalo svalstvo dolních a pak i horních končetin, později došlo k oslabení dýchacího svalstva. Také srdce je sval, který vlivem nemoci postupně ochabuje. A tak bratr zemřel úplně zesláblý na selhání srdce.

Odkdy se u tebe projevuje tato nemoc?

Nemoc se někdy začíná projevovat už v předškolním věku. Tak to bylo i v mém případě. Během školní docházky se příznaky projevíly. Záhy jsem si uvědomil, že já jsem v jiné situaci než děti, které mohly skotačit a pohybovat se bez problémů.

Děti a hlavně spolužáci se obvykle posmívají těm, kteří se něčím liší od ostatních členů kolektivu...

Ano, v mém případě to bylo také tak. Zakusil jsem, co je to posměch a pohrdání. Pocházím z chu-

dé rodiny, což mi na „lesku“ nepřidalo. Dnes už slyšíme o ohleduplnosti vůči zdravotně postiženým lidem. Ale u mě to tak nebylo, lidé mě spíš pomlouvali, chtěli mi ublížit. Samozřejmě, snášel jsem to dost těžce. Vzpomínám si, jak jsem občas i přešel do protiútku a posměváčkům jsem se snažil dát „na pamětnou“. Dnes, s odstupem času, se na to všechno dívám jinak.

Základní školu jsi nakonec nedokončil...

Nedokončil. Nemohl jsem. Můj zdravotní stav se neustále zhoršoval. Už jsem nebyl schopen zvládnout nastupování do autobusu, kterým jsem jezdil do školy v Banské Bystrici. Chodil jsem na časté léčení a i z toho důvodu jsem musel přerušit školní docházku. Mám tedy nedokončené základní vzdělání.

Nášim čtenářům prozradím, že stále obdivuji tvůj mimořádný rozhled...

Vždycky jsem rád četl, studoval. Zajímala mě medicína a astronomie. Že jsem zdravotně postižen, to jsem si uvědomoval každý den, ale mysl pracovala naplno. A tak jsem ji zaměstnával. To, co druzí získávali studiem na školách, jsem já získával osobním studiem, čtením knih, časopisů, rozhovory s těmi, kteří byli blízko mě. To mi dávalo náplň života, duševní rovnováhu a vědomí sebe-realizace.

Jak se vyvíjel tvůj život dál?

Nebylo to lehké. Svoje okolí jsem vnímal citlivě. Například mé spolužáky. Oni se mohli po-

Uvědomil jsem si, že moje starosti a bolesti nejsou ty jediné na světě. Začal jsem vidět sebe, svoje okolí a hlavně svůj vztah k Bohu jinýma, novýma očima.

hybovat volně, bez problémů – a já jsem byl odkázán na invalidní vozík. Nic je netrápilo – ale já cítil při každém pohybu bolest. Oni si našli životní partnerky – a já zůstával stále sám. Oni si stavěli pěkné domy – a já trávil svůj život v chudobě, v chalupě,

staré víc než století. Cítil jsem zatrpkllost, výčitky, hněv. Tenkrát jsem to považoval za hněv spravedlivý – proč oni mají všechno, a já nic. Doslova nic, ani to zdraví...

Do toho pak přišla smrt mého bratra. To se mě dotklo nejvíc. Uvědomil jsem si, že za krátkou dobu skončím i já... Věděl jsem, co se píše v lékařské literatuře – že pacienti s touto nemocí se dožívají 40-50 let. Bratr se dožil 58 let. Víc, než je běžné u této nemoci – a já si tenkrát silně uvědomil realitu života a smrti. Přestože moji rodiče byli hluboce věřící a od nich se nám dostalo náboženské výchovy, začal jsem žít v jakési vzpouře vůči Pánu Bohu a v ještě větší zatrpklosti vůči svému okolí.

V tomto pro mě tak těžkém období mi moje sestra Anna Kosková četla křesťanskou literaturu, mimochodem i časopis Znamení doby. Navštěvovala shromáždění adventistů sedmého dne tady v Badíně. Její noví známí z tohoto prostředí, především rodina Turcerova a Elenka Hricová, začali navštěvovat i mne. Zanedlouho se k mým pravidelným návštěvníkům připojil i Ján Muráň a mnozí další. Postupně docházelo k velice dlouhým, přitom však zajímavým rozhovorům. Dostával jsem literaturu, kterou jsem dychtivě četl, poslouchal jsem kazety a hlavně jsem nade vším dlouho, dlouho uvažoval.

Toužil jsem poznat a okusit tu Boží lásku, o které mi všichni návštěvníci vyprávěli. Prožíval jsem strach, hlavně po bratrově smrti. Velmi jsem toužil po jistotě, po tom pocitu, že jsem pod ochrannými křídly nebeského Otce. Ale svých dřívějších postojů k životu jsem se tak lehce nevzdával. Oponoval jsem, argumentoval. Začal jsem se i modlit. Dnes si uvědomuji, kolik sobectví bylo v mých modlitbách – ponejvíce to byly jen prosby za zdraví pro mě, pro otce... jako by nic jiného neexistovalo.

Trpělivost a vytrvalost mých návštěvníků, těch, kteří se mnou diskutovali, a hlavně vytrvalá Boží láska a milost způsobily, že i ten „studený“ Jano Lešták začal prožívat teplo Boží lásky a postupně se rozehríval.

Uvědomil jsem si, že moje starosti a bolesti nejsou ty jediné na světě. Prožil jsem to, čemu křesťané říkají obrácení – vnitřní přerod, změnu nasměrování. Začal jsem vidět sebe, svoje okolí a především vztah k Bohu jinýma, novýma očima. Seznámil

jsem se s učením Písma svatého o křtu ponořením do vody a že se člověk pro křest musí rozhodnout sám, dobrovolně a v době, kdy je takového rozhodnutí schopen. V mém případě nebylo možno uskutečnit takový křest pro mou nemoc. A přesto nadešel den, kdy jsem byl podáním ruky připojen ke společenství věřících lidí. Ten den zůstane pro mě tím nejšťastnějším.

Asi bychom měli prozradit našim čtenářům, proč jsme dali našemu rozhovoru tak nevšední nadpis...

Vždy jsem toužil po lásce někoho blízkého. Prožíval jsem ji sice i ve svém blízkém okolí, na to si nemohu stěžovat, ale toužil jsem i po lásce děvčete, ženy, se kterou bych byl v životě šťastný.

To mi nebylo dopřáno. Ale tím, že jsem přijal Pána Ježíše Krista, prožil jsem tento hluboký vztah zcela jiným způsobem a poznal, co to je skutečná láska. Proto budu velmi rád, když článek bude mít nadpis, z něhož bude patrné, že jsem poznal svou životní lásku... Ti, kteří už Boží lásku ve svém životě prožili, hned pochopí podtón tohoto nadpisu. Ti ostatní musí být trpěliví a počkat na další řádky, aby zjistili, koho si to ten Lešták „na stará kolena“ našel...

Koho? Pána Boha, laskavého Pána Ježíše Krista. A pro úplnost je třeba dodat, že ono je to naopak. Já jsem ho nenašel, to on ve skutečnosti hledal mne! Hledal a trpělivě čekal, až budu ochoten vidět i něco jiného, než jenom vlastní problémy. Hledal mě, a našel. A tak jsem přišel k lásce, která mě nikdy nezklamala a vím, že ani nikdy nezklame.

Když jsem tě minule navštívil, měl jsem pocit, že začínáš bilancovat, hodnotit svůj život...

To jsi postřehl správně. Jak jsem se už zmínil, lékaři říkají, že pacienti jako já se dožívají 40-50 let. Já mám 55. Cítím, že mi sil ubývá. Dovolím si to znázornit příkladem:

I to jablíčko, které jsem vnímal na naší jabloni tady v Badíně, mělo období, kdy bylo tvrdé, zeleňé. Kdybyste ho ochutnali takto nezralé, nebylo by to nic příjemného. A takový jsem byl i já. Tvrdý, nepříjemný, zahleděný jen do sebe, sobecký. To také není nic příjemného. Ale když na to jablíčko začaly svítit teplé sluneční paprsky, dozrávalo, dos-

távalo barvu a sládklo. V tom vidím podobnost se svým životem. Přijímám teplo Boží lásky, prožívám změnu ve svém životě a chci věřit, že to vnímá i moje okolí.

A tak jsem přišel k lásce, která mě nikdy nezklamala, a vím, že ani nikdy nezklame...

A tak jako i v životním cyklu toho jablka nastane čas, kdy se začne scvrkávat, postupně ztrácet na objemu, tak to vnímám i ve svém životě. Ubývá sil, projevy nemoci jsou stále zřetelnější, občas se ohláš i srdce.

Možná, že v této chvíli se u nejednoho čtenáře objeví v očích slzy...

Ale to není důvod ke smutku. Z Boží milosti, vzdor tomu, že jsem z chudé vesnické rodiny, jsem se stal nesmírně bohatým dítětem nebeského Otce. Možná to zní paradoxně, ale asi právě pro svou nemoc mohu být blízko Pánu Bohu. Mohu si silně uvědomovat svou závislost na něm.

Ze svého dnešního pohledu nevnímám svůj život jako nějak ochuzený. Naučil jsem se nereptat, nestěžovat si a ve svém postavení vést optimistický život. Čím je to se mnou po tělesné stránce horší, tím víc zjišťuji, že jsem vnitřně vyrovnanější, klidnější a plně odevzdaný do Božích rukou a jeho lásky. Té lásky, kterou jsem poznal.

Závěrem mám pro vás návrh. Jestli vás tento životní příběh Jána Leštáka zaujal nebo byl příležitostí, abyste se zamysleli nad vlastním životem, nebo prožíváte něco podobného jako on, můžete se s ním podělit o vlastní zkušenosti.

Nemusí to být žádný dlouhý dopis. Jsem přesvědčen, že ho potěší i malá zkušenost nebo pohled. Vzhledem ke své nemoci vám nebude moci odpovědět; přesto rád uvádím jeho adresu: Ján Lešták, Družstevná 18, 976 32 Badín, Slovensko.

ŠTEFAN DUDA

(1918-1930)

Nazývají je stoletím očekávání, nadějí, zklamání a překvapení. Pojdme si je prohlédnout a zkusme se z něj něčemu naučit.

Po válce

Na světě se odehrálo nesmírné množství událostí. Vzpomínáme jen ty, které později ovlivnily zásadním způsobem životy milionů lidí. Proto, přestože konec 1. světové války vítaly národy s nejupřímnějším přesvědčením, že již „nikdy více“, nebylo založení Společnosti národů tím nejdůležitějším pro další vývoj světa. Podstatnější bylo naprosto nerozumné rozhodnutí vítězných států vymáhat na Německu obrovské finanční náhrady za škody způsobené válkou. Marně světově proslulý britský ekonom Keynes varoval: „*Chcete-li udělat z Německa dojnou krávu, nesmíte ji předtím zabít. Důležité bude, jak rychle se podaří obnovit hospodářství a zaměstnanost...*“

Německo v troskách

Právě neústupné trvání Francie a Anglie na reparacích způsobilo, že německé hospodářství, na jehož obnovu chyběly peníze, se zhroutilo. Od r. 1922 se roztočila šílená spirála inflace. Marka ztratila hodnotu. 1. 7. 1923 stál 1 dolar 160 000 marek. Za měsíc již 1 milion marek. 15. 11. 1923 měla 1 miliarda marek takovou hodnotu jako jedna marka v roce 1914. Za jedno mýdlo se platilo tolik, co dříve za celou továrnu na mýdlo.

Život milionů Němců – to bylo jen živoření. Ti, kteří měli v bankách své úspory, o ně přišli. Naopak – dlužníci lehce spláceli své dluhy.

Do této hospodářské nejistoty sestoupila i nejistota politická. Francouzská a belgická vojska obsadila v lednu 1923 Porúří, protože Německo odmítlo platit reparace. Komunisté začali vytvářet ozbrojené bojůvky s cílem vyvolat revoluci po vzoru ruských bolševiků. Německo zachvátil strach z komunismu.

To byla situace, kterou velmi pozorně sledoval v mnichovských pivnicích muž s malým knírkem pod nosem, ale s velkými plány. Adolf Hitler. Zdrčen kapitulací Německa, za kterou vinil jako většina vojáků bez ohledu na fakta civilní poválečnou vládu, vstupuje v r. 1919 do Německé dělnické strany. Ta má v té době jen několik set členů. Za rok na to je již členem vedení a dosahuje toho, že byl změněn název strany na Národně socialistická německá dělnická strana, zkratka NSDAP. Neuplynul ani rok – a je jejím předsedou a vůdcem.

Hlavní kádr NSDAP tvořil jednoduchý typ lidí – vulgární, hulvátský, hlučný, chlapácký pivař z mnichovských pivnic.

Foto: Michael Prohászka

KRONIKA 20. STOLETÍ

ZADĚLÁNO
NA DALŠÍ VÁLKU

Těmto lidem Hitler slibuje, stejně jako Marx sliboval proletářům: „*Nejste ničím, budete vším.*“

Svět v pohybu

Zatím v Rusku bolševická revoluce zdolává poslední ohniska odporu. Lenin může být spokojen. Revoluce zvítězila. Za jakou cenu? V této ve skutečnosti občanské válce zahynulo 20 milionů lidí. Ve zcela rozvrácené zemi, kde jsou vypáleny desetitisíce domů, zničeny železniční tratě a neobdělána půda, vypuká strašný hladomor. V Povolží v letech 1921-1922 umírá 21 milionů lidí hladem. Nakonec Lenin, hlavní ideolog kolektivismu, couvá a vyhlašuje NEP – plán na obnovu Ruska pomocí znovuzavedení soukromého podnikání.

V téže době – 20. 7. 1921 – je založena komunistická strana v Číně. Mezi zakládajícími členy je jistý Mao Ce-Tung.

Rusko se vzpomíná na nejhorších ran, ale Lenin 21. 1. 1924 umírá a vedení strany bolševiků přebírá onen bývalý vyloučený seminarista Stalin. Uskutečňuje největší experiment sociálního inženýrství v dějinách. Po násilném odstranění předních Leninových spolupracovníků – Trockého, Kameněva a Zinovjeva – začíná budovat „*socialismus v jedné zemi*“. Viděl totiž, že proroctví o celosvětové proletářské revoluci se neplní. Trockij z Ruska utíká, avšak tvrdošíjně zachovává tuto víru dál.

V Itálii 30. 10. 1922 Mussolini v čele svých přívrženců z fašistické strany pochoduje do Říma. Tak si vynutil jmenování předsedou vlády.

Naštěstí svět nejsou jen diktátoři posedlí touhou po moci, ani ideologové přesvědčení, že oni změní svět na ráj pro všechny během tří let. Na univerzitě v Torontu se podařilo Frederickovi Bantingovi a Charlesu Bestovi izolovat ze psa hormon vylučovaný slinivkou břišní – inzulin. Lék proti dosud smrtelné nemoci cukrovce byl na světě, a s ním i naděje pro nemocné. Banting a Best pro to obětovali jen několik psů.

Sovětský experiment

V bolševickém Rusku Stalin připravoval jiný experiment. Vytvoření plně socialistického státu,

kde by si opravdu všichni byli rovni – tedy závislí na státu. Dělníci již pracovali ve státních továrnách. Zbývali rolníci, kteří ještě měli jistou nezávislost. Měli půdu, kterou jim Lenin vydal v roce 1918. Tenkrát si s velkým nadšením rozdělovali půdu církve a knížecích velkostatků. Nyní ti, kteří jim tuto půdu před časem dali a díky tomu upevnili svou moc, se rozhodli jim ji vzít.

V r. 1927 začal Stalin prosazovat totální kolektivizaci ruského zemědělství. Zoufalí rolníci odmítali vstupovat do družstev. Nesnesli odvádění svého dobytka do společných stájí, začali ho raději porážet. To bylo označeno za sabotáž a trestáno smrtí. Proti rolníkům bylo nasazeno vojsko vedené bolševickými komisaři. A tak stát začal válku proti vlastnímu národu. Přikročilo se k násilnému vystěhovávání. Jen z Ukrajiny bylo na Sibiř vyvezeno 200 tisíc lidí. Půda zůstala neoseta. Zrno k setbě nebylo, protože obilí bylo rolníkům zabaveno pro hladovějící města.

15. 11. 1923 měla 1 miliarda marek takovou hodnotu jako jedna marka v roce 1914. Za jedno mýdlo se platilo tolik, co dříve za celou továrnu na mýdlo.

Výsledkem byl další ohromný hladomor v r. 1933. Historikové uvádějí, že stalinská násilná kolektivizace ruského zemědělství stála životy 11 milionů lidí. O milion víc než zahynulo v 1. světové válce. Tak komunisté proměnili Marxovu tezi diktatury proletariátu v diktaturu nad proletariátem.

Žel, sociální inženýři 20. století, přesvědčení o tom, že vědí, co je pro lidi nejlepší, neobětovali při svých experimentech zvířata, ale lidi.

Kroky vpřed, kroky vzad

A opět, jako by Bůh chtěl ukázat, že neopustil člověka úplně. V onom 28. roce – tak tragickém pro ruské rolníky – vletěla oknem do malé laboratoře Alexandra Fleminga v Londýně nepatrná, téměř okem neviditelná spora plísně. Dopadla

přesně do misky, ve které tento bakteriolog choval bakterie. Jeho zásluhou je, že si všiml, jak tyto bakterie houfně hynou. Ptal se, proč. Zkoumal onu plíseň a objevil, že je to druh penicillium notatum. Zázračný lék penicilin byl na světě.

Snaha o zavedení ideálních poměrů ve společnosti pomocí násilí a vydáváním patřičných zákonů nebyla jen specialitou bolševiků. Tito sociální inženýři, jak jsou dnes nazýváni, se

Když ústupky církvi Mussolini podpořil ještě značnou finanční podporou, papež Pius XI. uznává oficiálně italský fašistický stát. Jak by se asi divili francouzští novináři z doby velké revoluce, kteří po zajetí papeže v r. 1798 psali: „Papežství je mrtvo a nemůže se vrátit, stejně jako pohanství.“

objevili i ve svobodné Americe. 28. 10. 1919 odhlasoval kongres Spojených států i přes odpor prezidenta Wilsona prohibiční zákon. Zakazoval pod trestem vězení výrobu, dopravu a prodej alkoholu. Tím byl každý nápoj obsahující více než 0,5 % alkoholu. Navrhovatelé vycházeli z předpokladu, že alkohol je příčinou mnohého zla ve společnosti.

Snaha to byla dobrá. Prostředky však špatné. Zákon přinesl nechtěné účinky. Rozmohlo se pašeráctví, tajná výroba alkoholu i jeho distribuce. Tato se stala doménou zločineckých živlů typu Al Caponeho. Znovu se potvrdilo, že člověka nelze hnát do ráje s klackem v ruce. Nejsou-li dobré věci přijímány srdcem, zákon vede jen k pokrytectví a k jeho obcházení. Po 14 letech byl tento pokus, udělat z celého národa abstinenty pomocí zákona, ukončen.

V technickém pokroku však USA dosahují lepších výsledků. Roku 1927 se letci Charlesi A. Lindberghovi jako prvnímu člověku podaří překonat Atlantický oceán. Z New Yorku do Paříže doletěl bez přerušení za 33,5 hodiny. (Dnes to Concord se 120 lidmi na palubě zvládá za 3 hodiny 45 minut.)

11. 2. 1929 dochází k urovnání poměrů mezi italským státem a Vatikánem. Mussolini uznává katolické náboženství za státní náboženství Itálie, Vatikán uprostřed Říma za stát s úplnou státní suverenitou. Když tyto ústupky církvi podpořil Mussolini ještě značnou finanční podporou, papež Pius XI. uznává oficiálně italský fašistický stát. Jak by se asi divili francouzští novináři z doby velké revoluce, kteří po zajetí papeže v r. 1798 psali: „Papežství je mrtvo a nemůže se vrátit, stejně jako pohanství.“

Hitlerovo první vítězství

V Německu Hitlerova NSDAP vypochoďovala z pivnic do ulic. Byla pořádána obrovská shromáždění, na kterých byl Hitler strhujícím řečníkem. Působí na city lidí, jak to napsal ve své knize „Mein Kampf“: „Mým záměrem je působit na city lidí, ne přesvědčovat argumenty...“ V r. 1923 jeho pokus o převrat ztroskotál. Nyní se chystá na volby do Říšského sněmu. Žel, demokraté mu věnují jen malou pozornost. Mají strach z komunistického převratu. To nahrává Hitlerovi. Ujišťuje Němce, že namísto slabé demokracie, která podle něj dala vzniknout jen „Schweinerei“, zavede pořádek, autoritu a disciplínu. Dělníkům slibuje práci a chléb. Podnikatelům nové možnosti pro výrobu. Prostě – všechno všem.

Vzdělanci se ještě usmívali. Berlínský satirik Kurt Tucholsky o Hitlerovi říkal: „Ten člověk neexistuje. Je to jen rámus, který vydává.“

25. 10. 1929 došlo ke zhroucení newyorské burzy. Tento „černý pátek“ odstartoval hospodářskou krizi, jejíž vlny postupně zasahovaly celý svět. Tvrdě dopadly na Německo. Díky tomu 14. 9. 1930 Hitlerova strana získala ve volbách 18,3 % hlasů a stala se druhou nejsilnější stranou v Říšském sněmu.

Tak se dvacátá léta tohoto století točila kolem peněz. Protože se jich nedostávalo, třicátá léta připravila éru meče. „Neklamte se... Co člověk zaseje, to také sklídí.“ (Ga 6,7)

LUDVÍK ŠVIHALEK

NOVÁ SÍLA NA NAŠÍ VIDLIČCE

Fytochemikálie. Ještě před několika lety jsme nevěděli, že vůbec existují... Dnes patří k největší naději vědců, kteří zkoumají možnosti prevence nádorových onemocnění. Už jich známe desítky, stovky a stále objevujeme nové. Tyto objevy nás přesvědčují, že maminka měla skutečně pravdu, když nám říkala: „Jez hodně ovoce a zeleniny.“

Mnohé biomedicínské vědy, které zkoumají možnosti léčení a prevence onemocnění, vkládají do využití fytochemikálií velké naděje. Americký ústav pro výzkum rakoviny už realizuje mnohamilionový projekt, který má objevit nejúčinnější fytochemikálie, izolovat je a studovat. Americká vědkyně Devora Lee Davisová říká: „Objevují se stále nové důkazy, že tyto přírodní látky dokážou zabránit vzniku nádoru, ba dokonce ho i likvidovat.“

Co dokážou fytochemikálie?

Jedním z nejvýznamnějších účinků fytochemikálií je antioxidační ochrana proti působení volných radikálů. Co to jsou volné radikály? Jsou to atomy nebo skupiny atomů (molekuly), které mají alespoň jeden nespárovaný elektron. Tento nespárovaný elektron potřebuje další elektron, aby vznikla stabilní elektronová dvojice. Volný nespárovaný elektron doslova zuřivě napadá sousední atomy a molekuly, aby ten jeden elektron někde získal. Jenže když ho získá, na místě, odkud ho „vytrhl“, vzniká nová elektronová „díra“, která musí být zaplněna dalším elektronem. Tak se řetězovitě šíří „kradení“ elektronů po molekulách, částicích a buňkách. Toto přesouvání elektronů probíhá, samozřejmě, nepředstavitelně velkou rychlostí a mění vlastnosti postižených atomů a molekul. V konečném důsledku to znamená ztrátu funkčnosti buněk, které pozůstávají z poškozených molekul.

To nám vyhovuje, když se jedná o zlikvidování cizorodých mikroorganismů (bakterie, viry). Volné radikály poškodí molekuly, ze kterých je utvořena bakteriální nebo virusová stěna a mikroorganismus odumírá. Proto součástí našeho imunitního systému je schopnost tvořit volné radikály. Takhle vytvořené volné radikály dokáže náš organismus – za normálních okolností – udržet „pod kontrolou“. Jestliže však volné radikály vznikají nekontrolovaně nebo se do organismu dostávají kouřením, vdechováním znečištěného ovzduší nebo vznikají v těle v nadměrném množství (např. při některých onemocněních), organismus ztrácí schopnost „udržet je na uzdě“. Elektronová bouře se přezene i přes vlastní buňky a tkáně organismu člověka. Může poškodit cévní výstelku (endotel), buňky jater, pankreatu (slinivky břišní), tkáň kloubů, a dokonce genetický materiál v jádru buněk. Toto poškození se pokládá za významný faktor, který spouští procesy, jež vedou ke známým onemocněním, jako je ateroskleróza, cirhóza jater, cukrovka, revmatoidní artritida, rakovina apod. Do víru elektronové smrště vstupují mnohé fytochemikálie jako neohrožení ochránci našich vlastních atomů a molekul. Účinně a obětavě brání cévy, játra, pankreas, klouby, genetický kód, krev...

I další způsob, jakým nás fytochemikálie chrání, je zajímavý. Některé fytochemikálie (např. izoflavony sóje) svou chemickou strukturou nápadně připomínají ženské pohlavní hormony estrogeny, ale nemají jejich účinek. Estrogeny jsou v organismu důležité, ale jejich zvýšená hladina se spojuje se zvýšeným rizikem rakoviny prsu. (A té je stále víc například i proto, že

strava s velkým obsahem tuku zvyšuje hladinu estrogenu v krvi.) Jsou-li izoflavony v organismu přítomny v dostatečném množství, obsadí a vážou se na místa určená pro působení estrogenů na povrchu buněčných membrán, ale jejich účinek se nevyrovná účinku skutečných estrogenů. Skutečný estrogen se potom nemůže na buňku navázat a případně vyvolat nežádoucí změny v genetickém kódu buňky.

To jsou jen dva z několika známých účinků fytochemikálií na lidský organismus. Myslím, že to stačí k tomu, abychom se o fytochemikálie zajímali dále.

Odkud získat fytochemikálie?

Tyto tajemné a nesmírně užitečné látky se nacházejí téměř ve všech rostlinách, které člověk zařadil do svého jídelníčku. Nehleďte je v řízku, tlačence, klobáse, tvarohu, salámu, paštice, vajíčku, smetaně, zmrzlině, palačinkách, čokoládě ani v mléku. Ale každý kousek rajčete a každé sousto jablka nebo meruňky – a vlastně jakéhokoli ovoce a zeleniny – obsahuje tisíce těchto látek, které nám svými názvy polámou jazyk, které však chrání naše buňky před nádorovým procesem, podporují imunitní systém nebo tvoří ochranný štít našich genů.

Tyto látky nejsou a nebudou ani součástí žádného syntetického multivitaminového přípravku a nikdy se pravděpodobně nedostanou do denních doporučených dávek. Jejich potřeba v organismu a množství, které přijímáme, jsou totiž skutečně stopové – některé téměř na hranici měřitelnosti jejich množství. Navzdory tomu, jejich příjem, nebo naopak nedostatek rozhoduje do velké míry o zdravotním stavu. Člověk, který jich má dostatek, může počítat se silnou ochranou a člověk, který se jim zásadně vyhýbá, se zbavuje té nejpřirozenější ochrany, kterou může použít. Odkud tedy fytochemikálie získat? Některé zdroje uvádím v tabulce na vedlejší straně.

Shrňme si to

Díváme-li se na vzrůstající výskyt infarktů, rakoviny, cukrovky a dalších onemocnění, nezůstává nám nic jiného než se s chutí poohlédnout po možnosti víc a více využívat ochranu, kterou pro nás Stvořitel vložil do přirozené potravy. Můžeme se přitom o cenách ovoce a zeleniny nebo o složitosti přípravy jídel, ale nemůžeme odmítnout fakt, že zelenina, ovoce, luštěniny, obilniny, ořechy a semena se stále ukazují jako spolehlivá a chutná potrava a současně jako účinná síla v boji s mnohými vážnými nemocemi.

MUDr. IGOR BUKOVSKÝ

Nejběžnější zdroje fytochemikálií

Česnek a cibule

Tyto populární rostliny obsahují allylové sulfidy, které nás podle všeho chrání před rakovinou žaludku, kůže, jícnu. „Probouzejí“ buněčné enzymy, které rozkládají a odstraňují karcinogenní látky.

Sója

Ať už budete jíst tuto skutečně zázračnou potravu jako boby, tofu, mouku, vločky či sójové mléko, vždy obsahuje silný izoflavon genistein, který brání vaskularizaci (vytvoření cévního systému) malých nádorů. Když vzniklý nádor není zásoben krví, nemůže růst, metastázovat a zabíjet. Genistein přímo tlumí růst nádorových buněk a dokonce dokáže usměrnit vývoj nádorové buňky na buňku normální.

Sója obsahuje i jiné izoflavony, proteázové inhibitory (chrání buňky před škodlivým účinkem záření a volných radikálů, které tlumí u laboratorních zvířat růst rakoviny tlustého střeva, plic, pankreatu, dutiny ústní a jícnu), fytáty (prevence rakoviny a nemocí, týkajících se srdce a cév), fytosteroly (prevence aterosklerózy, ochrana před rakovinou tlustého střeva) a saponiny (kdysi považované za škodlivé, dnes jsou uznávány jako účinné protirakovinné látky).

Takže – raději tofu než steak! (Nezapomeňte, že sójová bílkovina zároveň snižuje cholesterol v krvi a podle výzkumů na univerzitě v Loma Lindě v Kalifornii i úmrtnost na kardiovaskulární onemocnění).

Brokolice

Brokolice je rostlina, ve které je mimořádně bohatý zdroj fytochemikálií. Sulforafan pomáhá „vyvézt“ rakovino-

tvorný odpad z buňky. PEITC brání vazbě karcinogenu na genetický kód (kyselinu DNA) v jádru buňky. Indol-3-karbinol pomáhá proměně estrogenových předchůdců (prekurzorů) na neškodné metabolity. Jinak se mohou měnit na látky vyvolávající rakovinu. Nezapomeňte, brokolice chutná výborně a může se různě upravovat.

Rajčata

Jsou bohatá na p-kumarovou kyselinu a karotenoidy. Obě látky jsou schopny bránit tvorbě silně karcinogenních nitrozoaminů. Dejte si pohár čerstvé rajčatové šťávy!

Listová zelenina

(zelí všech barev, kapusta, růžičková kapusta, kedluben apod.)

I tato tradiční zelenina je silný pomocník. Mnohé studie ukázaly, že lidé, kteří konzumují

listovou zeleninu častěji (aspoň dvakrát týdně), mohou počítat s menším rizikem rakoviny tlustého střeva, konečníku, aterosklerózy apod. Tyto účinné komponenty listové zeleniny se jmenují glukozinoláty (známé i pod označením thioglukozidy).

Citrusové a bobulovité ovoce

(pomeranče, citróny, grapefruity, mandarinky, rybíz, angrešt, jahody, borůvky, brusinky, maliny, moruše apod.)

Toto ovoce obsahuje flavonoidy, které brání vstupu rakovinotvorných hormonů do buňky. Téměř každé ovoce a zelenina obsahuje tyto silné a účinné zbraně proti rakovině. Denně aspoň dva citrusy nebo šálek rybízu, jahod, malin... Cokoli, ale denně! A v syrovém stavu, samozřejmě.

Petře, nedávno vyšla tvá sbírka básní s názvem Kaleidoskop. Jak jsi se dostal z africké džungle k poezii?

Lásku k poezii ve mně probudila maminka. Sama básně psala. Učila nás lásce k umění, hudbě, přírodě a všemu krásnému. Někdy si jako rodiče ani neuvědomujeme, kolik z našich kladných nebo záporných vlastností se otiskuje v charakteru našich dětí.

Poezii jsem tedy psal a miloval již před mým po-
bytem v Africe a často jsem ji používal jako nástroj
k vyjádření svých nehlubších emocí, problémů
a skrytých přání. Afrika byl kontinent, který oboha-
til můj život o nové zkušenosti, poznatky a vzpo-
mínky, z nichž čerpám inspiraci i dnes.

Afrika, kontinent, na kterém jsi se svou rodinou prožil deset let, ti zřejmě učarovala. Jak ses tam dostal?

Vždy jsem toužil pracovat jako lékař – misionář v Africe. Mé flirtování s medicínou ale nemělo dlouhého trvání a po dvou letech studia jsem byl přinucen vyměnit bílý plášť medika za bílý plášť dělníka v brněnské mlékárně. Po pěti letech, to už se psal rok 1968, jsem s manželkou a jednoročním synem emigroval do Kanady. O deset let později jsme prožili zajímavou zkušenost s Bohem, která mě jednou provždy přesvědčila o jeho existenci a o jeho lásce k nám. Lékaři našli v hlavě mého syna nádor. Objevil se v jeho levé mozkové hemisféře, blízko centra řeči. Byl velký jako golfový míček. Máme pouze jedno dítě a těch pár minut, kdy nám jej neurochirurg ukazoval na snímcích, s námi neuvěřitelně otřásl. Petříkovi bylo tehdy deset let. Věřící místního adventistického společenství spolu s námi požádali o pomoc lékaře, který zná člověka nejlépe – Ježíše Krista. Během tichého obřadu, kdy jsme všichni vyznali své hříchy a „usmířili se“ se svým Tvůrcem, jsme Petra vložili do rukou našeho Pána. Druhý den byl operován na neurochirurgickém oddělení nemocnice v Calgary. Po pěti hodinách jsme z operačního sálu obdrželi zprávu, že operace skončila, ale nádor nemohl být vyoperován, protože – pro lékaře z ne-

VISAS

BŮH MÁ PRO KAŽDÉHO Z NÁS URČITÉ POSLÁNÍ

ROZHOVOR
S PETREM ŠKRLOU

OLDER'S HUSBAND HAS BEEN
A T.R.P./T.E.P. FOR MALAWI

25-10-91

28157

GATE

25-6-90

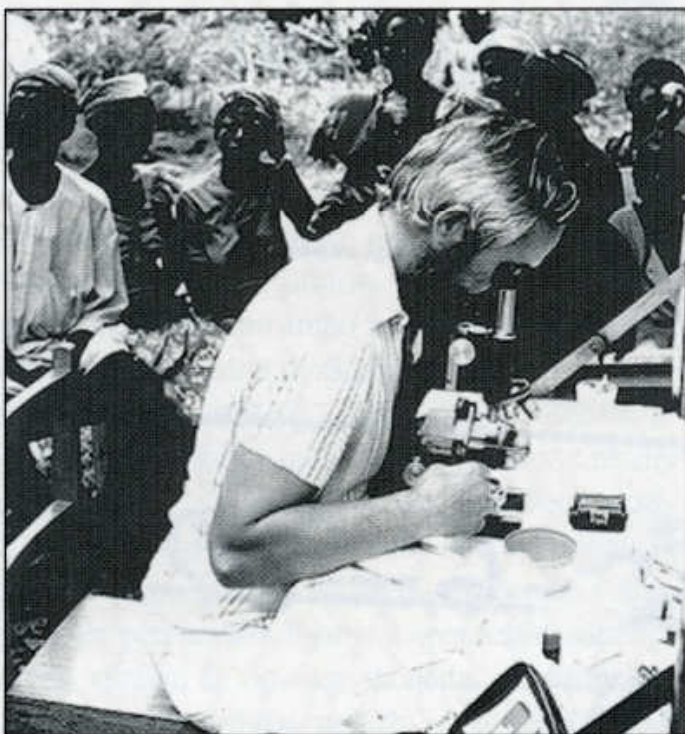
pochopitelných důvodů – zmizel. Za čtrnáct dní nato jsme byli povoláni do misijní práce v Africe.

V Africe jsi prožil deset let. Co bylo tvým posláním v Sierra Leone a Malawi?

Přátelé mi často kladou stejnou otázku. Odpověď není tak úplně jednoduchá. Kdysi dávno mne zaujal krátký verš z pera mého oblíbeného indického básníka Tagore: „Sníl jsem a zdálo se mi, že život je radost. Probudil jsem se a zjistil, že život je pouhá služba. Sloužil jsem jiným a zjistil, že život je radost.“

Život misionáře se tedy vyznačuje celým spektrem služeb pro bližní. Kromě práce v leprosáriu, kde jsem měl na starosti diagnostiku tropických nemocí, jsme vyjížděli s nákladem jednoduchých diagnostických přístrojů a léků do malých okolních vesniček, kde jsme pomáhali nemocným dětem i dospělým v jejich nekonečném zápase s malárií a řadou jiných tropických nemocí. Do některých vesnic v džungli jsme se dostali pouze díky primitivní kánoi a zručnosti místních domorodců.

Mimo to jsme jednou za týden putovali s těžkou autobaterií na zádech a malým diaprojektorem noční džunglí do okolních vesnic, kde jsme promítali na starém nemocničním prostěradle zavěšeném mezi dvěma palmami obrázky ze života Ježíše.

Afrika je často spojována s černou magií a šamanstvím. Setkal ses během své práce na tomto kontinentu s těmito praktikami?

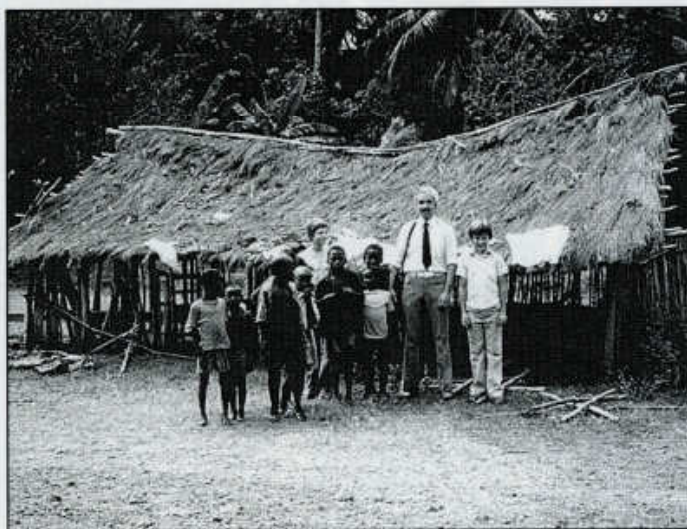
Člověk nemůže žít v Africe a nesetkat se s šamanstvím. Neuvěřitelná pověřivost domorodců vytváří prostředí, ve kterém prosperují různé tajné společnosti, woodoo, šamanství a jiné projevy afrického okultismu nebo spiritismu. Do naší nemocnice jsme občas přijali pacienty, kteří byli z nějakého

Dlouhá léta bez televize, sdělovacích prostředků a vlivů západní kultury nám pomohla vidět našeho Stvořitele v daleko jasnějších barvách. Krása hvězd se jeví mnohem intenzivněji pozorovateli ve volné přírodě než v ulicích velkoměsta.

důvodu prokletí místními šamany, často na objednávku nepřátel. Tito pacienti, navzdory našemu úsilí zachránit je moderními lékařskými prostředky, většinou zemřeli. Někteří vesničtí šamani obratně píchali dlouhými bodci do malých hadrových panenek, zatímco jejich pomocníci s použitím prudkých jedů trávili své oběti na druhém konci země. Jiní „odborníci“ léčili akutní onemocnění tím, že vyháněli z těla zlé duchy, kteří tyto nemoci způsobili. Nejčastější metodou bylo trápení obětí v páře nad kotlem s vařící vodou. Několik těchto obětí s popáleninami druhého a třetího stupně jsme „doléčovali“ v naší nemocnici. Jen poznání Ježíše a jeho moci nad mocí temnoty bylo schopno osvobodit místní domorodce od stálého strachu před zlými duchy a jejich tresty.

Jaký byl tvůj nejdramatičtější zážitek v Africe?

Pa Seke byl náčelníkem tajné společnosti Poro, když přijal Ježíše za svého přítele a spasitele. Opustil tuto tajnou společnost s vědomím, že dle jejich pravidel bude při nejbližší příležitosti zavražděn. Abychom zabránili této vraždě, okamžitě jsme po

vesnicích vyhlásili datum, kdy my sami provedeme exekuci – ale naší vlastní metodou.

V daný den se na břehu řeky Pampana shromáždili všichni věřící z naší nemocnice a za zpěvu místního pěveckého sboru vstoupil Pa Seke v bílém rouše do vody. Duchovní mohutným hlasem ozná-

Každý z nás jsme pro Boha nesmírně důležití, pro každého z nás má svůj plán, určité poslání.

mil, že pohrbí starého Pa Seka ponořením do kalných vod řeky Pampana a že po jeho vynoření uvidíme nového člověka – Pa Krora. Pak provedl biblický křest ponořením. Členové tajné společnosti byli zmatení, ale nakonec uznali, že podle jejich pravidel je starý Pa Seke mrtvý a nedávalo by smysl zabít nevinného člověka jako je Pa Kroro. Podle jejich představ je totiž během iniciace člověk polknut duchem Vango a po přežvýkání opět vyvrhnut jako plnoprávný člen společnosti s novým jménem.

Do jaké míry vás dlouholetý pobyt v Africe poznamenal?

Nepočítám-li řadu tropických nemocí, které jsme si vyzkoušeli na vlastní kůži, život v Africe nás jako

rodinu nesmírně sblížil. Dlouhá léta bez televize, sdělovacích prostředků a vlivů západní kultury nám pomohla také vidět našeho Stvořitele v daleko jasnějších barvách. Krása hvězd se jeví daleko intenzivněji pozorovateli ve volné přírodě než v ulicích velkoměsta. Pochopili jsme, že Božím plánem nebylo, abychom žili v komplikovaném světě nebo si život sami komplikovali.

Proč jste si tedy komplikovali život a přihlásili jste se po návratu z Afriky ke studiu na vysoké škole?

Po deseti letech v džungli jsme museli s manželkou dohnat to, co jsme v oblasti vzdělání zameškali. Manželka se věnovala bakalářskému studiu v oboru ošetřovatelství a já jsem se zaměřil na organizaci a řízení zdravotnictví. Při studiu jsme si pomáhali a vzájemně se podpírali. Ve dvou se to lépe táhne – i na vysoké škole. Po příletu do České republiky nás překvapilo, že nabídky práce v inzerátech takřka bez výjimky ignorují naši věkovou skupinu.

Co děláte teď, když jste se vrátili po tolika letech domů?

Důvody pro náš návrat nebyly sentimentální. Chtěli jsme být blízko našim matkám po létech odloučení a posloužit jim v jejich soužení. S maminkou mé manželky jsme se rozloučili v březnu.

Jinak nám Bůh otevřel dveře k zajímavé a užitečné práci ve zdravotnictví, práci, kterou opravdu milujeme.

Petře, máš za sebou kus života bohatého na zkušenosti, které tě možná opravňují k tomu, abys vzkázal něco těm, kteří teprve v životě začínají, tedy mladým lidem.

Ano. Chtěl bych jim říct, že každý z nás jsme pro Boha nesmírně důležití, a že pro každého z nás má svůj plán, určité poslání. To, jestli jeho plán pochopíme, bude do značné míry záviset na tom, jestli o důvěrné seznámení s Ježíšem opravdu stojíme.

Děkuji za rozhovor.

OTÁZKY KLDL JAN BARTA

„Na tomhle bídném světě je třeba snášet všechno, a především sám sebe,“ napsal Jean Cocteau.

Máme prostě problémy sami se sebou. A taky s jinými lidmi. Kdo za to může, kvůli komu vznikl problém a spor, kdo nese vinu za to či ono...? Ty, já, oni... Bývá to slepá ulička. Nemůžeme se domluvit. Každý by chtěl vyhrát. Většinou spolu na téhle zemi dobře nevycházíme. Nebo jen tak tak.

Když se už vůbec nemůžeme domluvit, řeší se to zákonem. Zákony jsou na to, aby chránily člověka, jeho zájmy a to, co vytvořil. Stanoví, co jsme druhým lidem povinni, nebo co si nesmíme vůči nim dovolit.

Kdo je ten druhý člověk? Proč se mám k němu chovat vsířčně, proč s ním mám spolupracovat, proč mu nemám ubližovat? To vysvětluje zákon tím, že jsme si všichni rovni, máme stejná práva, především právo na život a svobodu.

Významný zákon, který je zapsán v Bibli, desatero, objasňuje ještě více, proč a v čem je ten druhý člověk mým bližním. I v desateru se mluví o humánnosti, o respektování člověka, o jeho právu na život, soukromí, pochopení. Máme si cenit druhého člověka jako sami sebe. To je humánní, ale jen humánní. To říkají i všechny ostatní zákony. Ale desatero má také část, která říká, proč máme respektovat sami sebe a jakou máme cenu. Je to totiž část, která mluví o člověku jako o Božím jedinečném stvoření. Bible dokonce mluví o lidech jako o Božích dětech. – Co z toho vyplývá? Je to kritérium pro stanovení hodnoty člověka. Když jsem já Božím dítětem, jsou jimi i jiní lidé, ti, které potkávám, s kterými nemluším, kterým závidím. Mohu si to vůči nim dovolit?

Je zbytečné povyšovat se. Nemůžeme to v životě dotáhnout dál než být Božími dětmi. – Je také škoda, když se podceňujeme. Popíráme tím v sobě Boží dary.

Dobré vztahy mezi lidmi jsou velmi cenné. Hodnotu těchto vztahů umožnil už někdo na začátku. Bůh, který měl sám k člověku optimální vztah. A tento vztah zakódoval do zákona. V desateru tedy člověk najde sám sebe, druhého člověka i Boha Stvořitele. Najít sám sebe, vědět, že mám

O TOBĚ A O MNĚ

ANEB

JAK TO NA TÉTO ZEMI SPOLU VYDRŽET

statut milovaného Božího dítěte, které má svůj úkol, cíl a dědictví – to je velká věc.

Kdo má takovou jistotu, může vyrůst v samostatného, zralého člověka. Takový jedinec může sloužit, může se dát druhým. Vždyť ne vítězství nad druhým, ale právě dar sama sebe odůvodňuje naše bytí.

Někdy cítíme potřebu vnitřně se zorientovat sami v sobě i v lidech kolem sebe. Srovnáváme se s jinými, porovnáváme jiné lidi mezi sebou. V čem jsme si podobní, v čem se lišíme.

Bible mluví o lidech jako o Božích dětech. Co z toho vyplývá? Je to kritérium pro stanovení hodnoty člověka. Když jsem já Božím dítětem, jsou jimi i jiní lidé, ti, které potkávám, s kterými nemluví, kterým závidím.

Při střízlivé úvaze asi připustíme, že jedním ze společných rysů lidí, a zvláště nás v devadesátých letech 20. století, je snaha být nejlepší. Nejlepší alespoň v okruhu své působnosti. A vše kolem nás se také na získávání toho nejlepšího zaměřuje – obchod, sport, systém vzdělávání. My v důsledku toho žijeme v ovzduší soupeřivosti, konkurence. Odtud je už jen krůček k touze po nadvládě.

Kdo nesplňuje obvyklá, společností vyžadovaná kritéria, hledá jiné možnosti, které by mu dodaly respekt – ať už v obchodním světě, u kolegů v zaměstnání, ve třídě, v partě. Jinak by nás tam neuznávali. A tak se na sebe díváme, zjišťujeme, čím jsme hodnotní, a více či méně se snažíme dát své klady na vědomí ostatním. Někdy to děláme velmi šikovně a decentně. Můžeme se například chlubit i skromností.

Dnes se prostě zdá nemožné nesoutěžit, nesoupeřit, nechtít být dobrý a nejlepší, a pak taky neovládat jiné. Jsme všichni ustrašení lidé, bojíme se o sebe, protože cítíme, že nejsme stále ještě nejlepší, že snad nepřežijeme. Proto se snažíme nějak naznačit okolí svou hodnotu.

Myslím to úplně vážně, když se ptám: Je možné nesoutěžit, alespoň ve svých představách? Je mož-

né nesoupeřit, třeba jen v myšlenkách? Je možné nechtít být vždy lepší než ten druhý?

Staré biblické zápisy nám dávají nahlédnout, jak tuto lidskou situaci viděl Ježíš Kristus. Setkal se jednou se svými přáteli, s dvanácti učedníky, na úpatí hory, možná poblíž Genezaretského jezera v Palestině. Kromě jeho učedníků tam bylo ještě mnoho lidí, kteří ho chodili do přírody poslouchat. V jezeře se asi odrážely okolní hory. Jako na každé vodní hladině, vše se tam zrcadlilo obráceně, vzhůru nohama. Vrcholy hor byly dole.

Zdálo se, že i vše, co právě Kristus říkal, bylo také tak – jinak než velí logika. Tak například řekl: „Blaze chudým, protože jejich je nebeské království. Blaze těm, kdo pláčou, protože oni budou potěšeni. Blaze tichým, protože oni dostanou zemi za dědictví.“

Kristus mluví o lidech, kteří jednají nezvykle, nelogicky, neefektivně, neekonomicky, nevýhodně. Snad ani nemyslí dopředu. Mohli snad někdy neprůbojně lidé získat zemi? Je logické, že chudí získají království? Snad vzbudí posměch jiných. Nebo soucit – chudáci, kteří se neumějí prosadit. Chudí, milosrdní, tiší, dobrotiví – nic, co by se nosilo.

A o sobě Kristus řekl také takové nepopulárnosti. Třebas: „Učte se ode mne, protože jsem tichý a pokorného srdce.“ Nazývali ho beránkem, rozumíte, obětím, trpícím. Prostě nepopulárním. Proto není divu, že to s Kristem nakonec také tak dopadlo... Neprosadil se.

Jak to s ním dopadlo? Neprosadil se?

Co když se člověk stává sám sebou právě tehdy, když se nesnaží vyhrát, když nechce být nejlepší? Právě to jsou přece lidé, kteří se o sebe nebojí.

Dovolte mi vrátit se k té otázce: Je možné nesoutěžit, nesoupeřit, nechtít ovládat jiné? Je možno být sám sebou, a přitom se nevyvyšovat, ani neponižovat?

Co když se člověk stává sám sebou právě tehdy, když se nesnaží vyhrát, když nechce být nejlepší? Právě to jsou přece lidé, kteří se o sebe nebojí.

PAVLA ŠUSTKOVÁ

DRUHÝ LIST KORINTSKÝM

VEDOUcí, KTERÍ MILUJÍ

Proč byla kniha napsána?

V Korintu se zřejmě nedařilo – a v této fázi asi každý Pavlův pokus dát situaci do pořádku vše jen zhoršoval. Pavel zde sice dokázal založit sbor, ale sotva se vzdálil, začaly se k němu donášet znepokojivé zprávy o teologii a morálce korintských křesťanů. Pavel jim poslal – nyní ztracený – dopis, ale tento pokus zabývat se danou situací asi nebyl úspěšný. Jejich reakce ho nakonec vedla k tomu, že jim poslal ještě jeden dopis – ten, který dnes známe jako 1. list Korintským. Problémy však přesto zůstávaly.

Pavel zřejmě tedy napsal další – nyní ztracený – dopis a šel dokonce tak daleko, že Korintany osobně navštívil. Zřejmě se mu tím však podařilo podnítit vůči sobě ještě větší odpor. Pod vedením tzv. „veleapoštolů“ řekli Korintané, že Pavlovi chybí úroveň, aby mohl být pravým apoštolem. Byl podle nich neuhlazeným řečníkem, který kolísá mezi nesmělostí a drzostí. A byl neduchovní. A to, co považoval za „sbírku“ pro chudé v Jeruzalémě – to byl přece jasný pokus obrát korintské věřící o těžce vydělané peníze.

A tak Pavel píše do sboru v Korintu ještě jednou – svůj čtvrtý dopis, který známe jako 2. list Korintským. V tomto dopise obhájí své apoštolské postavení, povzbuzuje Korintany, aby dali peníze na

zmíněnou sbírku, a upozorňuje je, aby se připravili na jeho nadcházející návštěvu.

Byl tento dopis úspěšný? Snad. 2. list Korintským 10-13 se stylisticky natolik liší od prvních devíti kapitol této knihy, že se někteří experti domnívají, že tyto kapitoly tvořily *pátý* dopis, jehož záměrem bylo doplnit vlastní 2. list Korintským (1-9). Jiní se však přidržují jednoty této knihy a tvrdí, že byly celkem jen čtyři dopisy.

Než se cesta urovnala, muselo být posláno mnoho dopisů. Víme však, že Pavlova třetí návštěva byla úspěšná. Pavel vlastně napsal svůj list do Říma, když byl v Korintu. A v Ř 15,26n říká, že členové církve v Achaji (jejímž hlavním městem byl Korint) se „rozhodli vykonat sbírku ve prospěch chudých bratří v Jeruzalémě“. Když porovnáme toto tvrzení s Pavlovými slovy v 2 K 8 a 9, zjistíme, jakou změnu může způsobit dopis.

Co se z této knihy můžeme naučit

Co vyžaduje být vedoucím – a především duchovním vůdcem?

Většina dotázaných by odpověděla na tuto otázku poukázáním na takové věci jako charisma, správný původ nebo dokonce odpovídající vzdělání. Někteří by řekli, že jediným požadavkem pro vedoucí je schopnost dosáhnout dobrých výsledků. Někdo by možná odpověděl, že vedoucí je ten, kdo především dokáže upoutat své následovníky...

Po lidsku měreno není na žádné z těchto odpovědí nic špatného. Ale – jak Pavel zdůrazňuje v 2 K 5,16 – nikoho bychom neměli posuzovat podle lidských měřítek. A to nikde neplatí víc než právě ve způsobu, jak hledáme vedoucí.

Pro Pavla je jedinou podstatnou vlastností vedoucího to, že má oslavovat Krista. Vedoucí nás nemusí naplňovat nadšením – vždyť Pavel opakovaně zdůrazňuje, jak je nepřitažlivým člověkem! Vedoucí nemusí

být tím, čemu my říkáme „úspěšný“ – Pavel přece ve skutečnosti zdůrazňuje, že jeho život je téměř nepřetržitá série katastrof a neúspěchů. Vedoucí nemusí být ani někým, kdo umí přitáhnout učedníky – Pavel nemá nic než pohrdání pro „veleapoštoly“ s jejich malými klikami horlivců.

Ne, ne. Opravdový vedoucí je ten, kdo představuje Kristův život, který „byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli“ (2 K 8,9).

Slova, která potřebujeme znát

Achaia: římská provincie zahrnující jižní Řecko.

Amen: hebrejské slovo, které doslova znamená „staň se“. Na Divokém západě by nejvhodnějším překladem asi bylo: „Na to můžeš vzít jed!“

Apoštol: doslova „vyslaný“. Tento titul – původně používaný velvyslanci a obchodními zástupci – udělil Ježíš těm, kdo ponесou dobrou zprávu o jeho životě a učení do jiných zemí.

„Bratr“: Nevíme, kdo je tím mužem, na kterého se odvolává tento titul v 2 K 8,18. Ale zřejmě ho určily církve za jakéhosi nezávislého revizora účtů, který dohlédne, aby peníze – kterými se přispívalo na pomoc chudým členům církve v Jeruzalémě – se jim skutečně dostaly.

Korint: hlavní město Achaie a strategický námořní přístav. Pověst Korintu je obsažena ve skutečnosti, že Řekové vytvořili ze jména tohoto města slovo („korintovat“), které znamenalo smilnit.

Makedonie: římská provincie zahrnující severní Řecko.

„Osten v těle“: Nikdo nezná skutečnou podstatu Pavlovy nemoci. Různí lidé hádali všechny možné nemoci – od očních potíží až po epilepsii.

Pavel: římské jméno Saula – Žida z města Tarsus – který se stavěl proti křesťan-

ství jako překrucování judaismu, pak se obrátil a začal křesťanství šířit mezi pohany. Podnikl tři cesty jako misionář do severovýchodní části římského impéria a čtvrtou do Říma jako vězeň. Možná, že cestoval i do Španělska. Podle tradice byl umučen v Římě.

Většina expertů věří, že Pavel napsal 2. list Korintským, když byl v Makedonii, pravděpodobně tedy asi kolem roku 56 po Kr.

Titus: pohan, který se připojil k církvi v Antiochii vlivem Pavlova působení.

Troas: velké pobřežní město, které se nachází v severozápadním Turecku.

„Třetí nebe“: Podle tehdejšího židovského myšlení mělo nebe sedm úrovní, přičemž na třetí úrovni byl ráj.

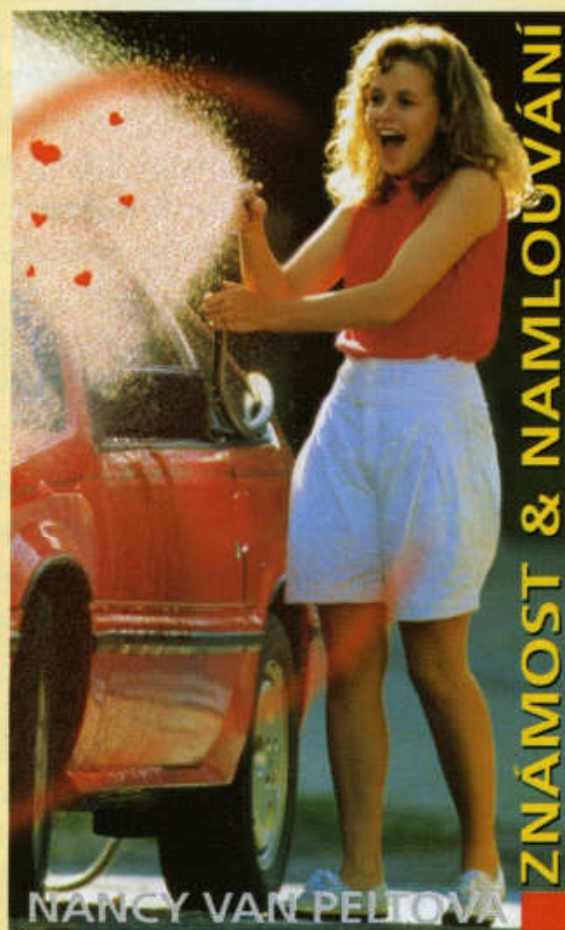
„Vodí nás v triumfálním průvodu“: Římští vojevůdci slavili vítězství tím, že vedli své zajatce ulicemi hlavního města; technický termín pro tuto přehlídku byl *triumf*. Záměrem 2 K 2,14 je – jinými slovy – zdůraznit pokorné postavení každého věřícího.

V 2. listu Korintským najdeme

- „Jako na nás v hojnosti přicházejí utrpení Kristova, tak na nás skrze Krista přichází v hojnosti i útěcha.“ (1,5)
- „Kde je Duch Páně, tam je svoboda.“ (3,17)
- „Kdo je v Kristu, je nové stvoření. Co je staré, pominulo, hle, je tu nové!“ (5,17)
- „Znáte přece štědrost našeho Pána Ježíše Krista: byl bohatý, ale pro vás se stal chudým, abyste vy jeho chudobou zbohatli.“ (8,9)

NANCY VAN PELTOVÁ
ZNÁMOST & NAMLOUVÁNÍ

Knížka pro dva zamilované

Většina z nás má ráda milostné příběhy. Naše pojetí namlouvání a manželství je však příliš často deformováno romantickými představami. Ne že by na romantice bylo něco špatného – a přece každý z nás musí ve chvílích, kdy o tom více přemýšlí, připustit, že v životě jde o víc než jen o hvězdičky v očích.

Tato kniha se staví otevřeně k podstatným problémům, s nimiž se zamilovaní potýkají. *Proč a kdy začít s někým chodit? Co se líbí klukům na děvčatech? Co se líbí dívkám na chlapcích? Jak požádat o schůzku? Jak mluvit s někým, kdo se mi líbí? Jak navázat známost? Jak se pozná, že je to opravdová láska? Jaké „výhody“ a „nevýhody“ má předmanželský sex? Jak přežít rozchod?*

To jsou jen některé z otázek, na něž se knížka snaží odpovědět. Je určena především mladým lidem, ale dobré podněty v ní mohou nalézt i ti dříve narození.

Brož., formát 11 x 18 cm, 192 stran, cena 85,- Kč.

Knihu si můžete objednat na adrese:

Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec

Odborníci i laici, kteří se v květnu v Římě sešli v rámci kongresu Lékařství a duchovno, dospěli k názoru, že víra v Boha pomáhá nemocnému, aby se uzdravil. Více než 2000 studií, které k této záležitosti vypracovali především specialisté ve Spojených státech, dokazuje, že „nemocní lidé, kteří věří v Boha, se uzdraví rychleji než nevěřící“. To vedlo experty k závěru, že „náboženská víra by mohla mít určitý vliv na fyziologii těla i na stav duše“.

Z údajů prezentovaných na konferenci vyplývá, že „z 232 pacientů, kteří podstoupili operaci srdce, byla úmrtnost nevěřících třikrát vyšší než u věřících“. Také průzkum mezi 4000 starými lidmi ukázal, že ti, kteří praktikují nějakou víru, se zdáli méně deprimovaní a zdravější než nevěřící.

„V minulosti jsem neodmítala nic. Móda mi dala mnoho, ale teď jsem našla něco krásnějšího, než je móda – službu Ježíši Kristu po boku chudých a potřebných,“ řekla špičková italská modelka Antonella Mocciová, známá v oblasti módy jako Hella. Vysoká blondýnka s modrýma očima vstoupila do kláštera v době, kdy byla na vrcholu umělecké kariéry a předváděla modely proslulých módních návrhářů. V těch letech málokdo z jejích spolupracovníků věděl, že Antonella mezi jednotlivými přehlídkami chodí do jednoho útulku pro chudé na římském Celiu, obhospodařovaného řádem Matky Terezy, prát špinavé prádlo chudých lidí.

„Proč to dělám? Protože cítím, že vedle svatosti krásy, typické svatosti, kterou lze prožívat ve světě módy, je také svatost hadrů,“ říkala Antonella svým nejbližším přátelům, když si dělali starosti, že by práce pro chudé mohla kompromitovat její image modelky. „A při službě pro tuto svatost hadrů jsem pochopila, že středem mého světa se může stát Ježíš Kristus. Chci ho ale poznat blíže, aby pro mne

nezůstal jen teorií. Chci Ježíše poznat v klidu, během modliteb, nechci být třtinou, která se věčně kymácí ve větru.“

Antonella se stala novickou v řádu Bratrstva Svatého ducha. Začala navštěvovat kursy náboženských nauk a pomáhala chudým své čtvrti, především mladým zanedbaným lidem bez stálého přístřeší. O své zkušenosti se službou chudým u Matky Terezy hovoří velmi objektivně: „Láska, kterou člověk pocítuje k Bohu, se dá měřit také praním toho nejšpinavějšího prádla po neznámém ubožákovi. A já jsem to zkusila, když jsem dělala právě to, když jsem prala prádlo po osobě, kterou jsem vůbec neznala. To je moje víra.“

Nová provozní budova české redakce celosvětové křesťanské rozhlasové společnosti Trans World Radio International (TWR) byla otevřena 11. června v Brně-Líšni. Podle slov jejího ředitele Petra Rause bude sloužit především pro přípravu pořadů s důrazem na osobní vztah člověka k Bohu a pro kontakt s posluchači.

TWR, která vznikla počátkem padesátých let, je největším křesťanským rozhlasovým systémem světa. Vysílá přibližně ve 130 jazycích ze 13 míst všech kontinentů. Česká redakce připravuje více než 13 hodin pořadů týdně, šířených prostřednictvím evropského vysílání z Monte Carla a Tirany a dále pomocí stanic Radio Proglas a Český rozhlas Plzeň.

Raus zdůraznil, že TWR je křesťanskou organizací, která se necítí být vázána na žádnou konkrétní církev, avšak vyrůstá z prostředí evangelikálních církví.

Náplň vysílání tvoří různé typy pořadů od výkladů biblického textu a vyprávění o životních zkušenostech věřících až k reportážím a hudebním pořadům.

PODLE SERVISU ČTK ZPRACOVAL PETER POLAŠKO

RÁDIO HLAS NADĚJE

**VYSÍLÁ
KAŽDÝ DEN**

v 10.00 a v 15.30 hod., v neděli v 10.00 a v 15.00 hod.

na krátkých vlnách v pásmu 49 m
na frekvenci 5,94 MHz (5940 kHz).

RÁDIO HLAS NADĚJE
Peroutkova 57, 150 00 Praha 5
tel./fax: 02/57 21 07 94

PRO VÁS

STŘEDISKO KORESPONDENČNÍCH KURZŮ
KOPANINY 13, 709 42 OSTRAVA

JE TU PRO VÁS!

NA UVEDENÉ ADRESE MŮŽETE DOSTAT BEZPLATNĚ MATERIÁL,
KTERÝ VÁM V JEDNOTLIVÝCH LEKCÍCH POMŮŽE ZÍSKAT
NOVÝ POHLED NA SEBE SAMA I NA UDÁLOSTI KOLEM NÁS.

IMPULZY ŽIVOTA – KORESPONDENČNÍ KURZ PŘIBLIŽUJÍCÍ ZAJÍMAVÝM
ZPŮSOBEM AKTUÁLNÍ POSELSTVÍ BIBLE.

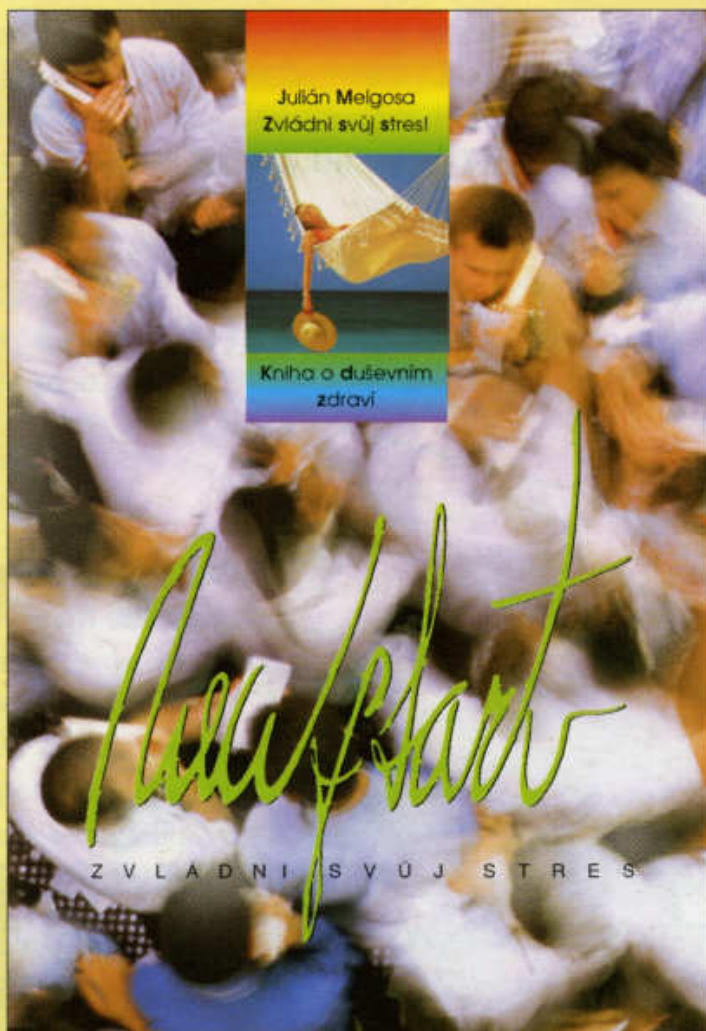
RODINA – KORESPONDENČNÍ KURZ, JEHOŽ AUTOREM JE ZNÁMÝ PSYCHOLOG
PROF. PhDr. JARO KŘIVOHLAVÝ. OSM LEKCÍ PRO ZLEPŠENÍ
ŽIVOTA A VZTAHŮ VE VAŠÍ RODINĚ.

Dr. Julián Melgosa

Zvládni svůj stres!

Kniha o duševním zdraví

Třetí ze série knih zdravotního programu NEW START. Dr. Julián Melgosa se v ní zabývá oblastí v našem životě nad jiné důležitou – duševním zdravím. S ním souvisí také stres v našem každodenním životě. Fenomén jménem „stres“ se neomezuje pouze na úzkou skupinu lidí – a proto i zde platí: „Dobrá rada nad zlato.“

Co je to stres, jaké jsou jeho příčiny a projevy, jak se naučit jej zvládat a snižovat na zdravou míru – o tom a ještě o mnohém jiném se můžete dočíst na stránkách této knihy.

Váz., 17 x 24 cm, 192 stran, bohatě ilustrováno, předpokládaná cena 230,- Kč.

Knihu si můžete objednat na adrese:

Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec

ADVENT-ORION
SPOL. S R. O. 325528
ROZTOCKÁ 5
160 00 PRAHA 6